

Sygnatura akt I C 1713/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań , dnia 22 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: **SSO Sławomira Hańczewska**

Protokolant: **st. sekr. sąd. Monika Szulc**

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lipca 2016 r. w Poznaniu sprawy z powództwa

M. B.

przeciwko

R. M.

o zapłatę

1. ***Uchyła nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła z dnia 23 kwietnia 2013r. Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt I Nc 162/13 w stosunku do kwoty 211.264,10 zł (dwieście jedenaste tysięcy dwieście sześćdziesiąt cztery złote dziesięć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2012r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w tym zakresie.***
2. ***W pozostałym zakresie nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła z dnia 23 kwietnia 2013r. Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt I Nc 162/13 utrzymuje w mocy (tj. co do kwoty 472.059,33 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2012r. do dnia zapłaty).***
3. ***Uchyła nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła z dnia 23 kwietnia 2013r. Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt I Nc 162/13 w stosunku do kosztów postępowania.***
4. ***Koszty postępowania rozkłada stosunkowo w ten sposób, że pozwanego obciąża w 69%, a powódkę w 31% i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 11.908,71 zł.***
5. ***Nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu):***
 - a) ***od powódki kwotę 3.598,88 zł,***
 - b) ***od pozwanego 11.349,70 zł.***

SSO Sławomira Hańczewska

Sygn. akt IC 1713/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 25 marca 2013 r. powódka M. B. wniosła o zasądzenie od pozwanego R. M. kwoty 683.323,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 13 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podała, że wniosek o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym uzasadniony jest faktem, iż podstawą dochodzonego przez powódkę roszczenia jest weksel wystawiony przez pozwanego. W związku z powyższym, spełnione zostały przesłanki do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym określone w art. 485 § 2 kodeksu postępowania cywilnego. W dalszej kolejności wyjaśniła, że w dniu 20 lipca 2008 r. wraz z pozwanym zawarła umowę spółki cywilnej (...) s.c. na mocy której udziały wspólników wynosiły po 50%, zaś w zyskach i stratach spółki strony zobowiązały się uczestniczyć proporcjonalnie do posiadanych udziałów. Powódka wskazała, że w tym samym dniu w którym zawarto umowę spółki, pozwany złożył także oświadczenie, iż w związku z zawarciem umowy i określeniem udziału stron w zyskach i stratach spółki wyraża zgodę na zapłatę na rzecz powódki 50% ewentualnego zadłużenia spółki po jej rozwiązaniu, celem spłaty należności obciążających wspólników spółki. Powódka nadmieniła, że załącznikiem do oświadczenia był ww. weksel. Podkreśliła, że w dniu 30 września 2011 r. skierowała do pozwanego pismo dotyczące wypowiedzenia umowy spółki (...) s.c., w związku z czym w dniu 31 grudnia 2011 r. spółka została rozwiązana. Podniosła, że w trakcie istnienia spółki jej majątek został obciążony wierzytelnościami należnymi spółce od wspólnika R. M., który występując w imieniu spółki, zaciągał znaczne zobowiązania na jej koszt, wymienione szczegółowo w treści pozwu (k. 1-7).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt I Nc 162/13, Sąd orzekł zgodnie z żądaniem powódki (k. 48).

Pozwany złożył zarzuty od nakazu zapłaty, wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości, zwolnienie od kosztów sądowych w całości, wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając zarzuty, pozwany w pierwszej kolejności zaprzeczył, aby złożył podpisy pod wekslem jak również pod oświadczeniem datowanym na dzień 20 lipca 2008 r., jednocześnie wskazując, że obdarzając powódkę zaufaniem wręczał jej czyste kartki papieru z jego podpisami, a treść zawarta w ww. dokumentach została bez jego wiedzy i zgody następnie naniesiona na nie przez stronę powodową. Pozwany zarzucił powódce także brak legitymacji czynnej podnosząc, że wykazała ona jedynie, iż spółka cywilna miała zobowiązania wobec osób trzecich, nie udowadniając, że którykolwiek ze wskazanych wierzycieli został zaspokojony przez powódkę z jej majątku. W związku z tym zdaniem pozwanego roszczenie powódki wobec niego istnieje tylko o tyle, o ile zostanie udowodnione, że powódka zaspokoiła zobowiązania wobec wierzycieli w całości z majątku należącego wyłącznie do niej, a nie z majątku spółki. Tylko bowiem w takiej sytuacji powódka mogłaby wstąpić w prawa zaspokojonych wierzycieli i żądać zwrotu od pozwanego na swoją rzecz połowy wartości uregulowanych długów. Nadto oprócz niewykazania przez powódkę, aby była wierzycielem pozwanego na skutek braku następstwa prawnego między wskazanymi przez nią wierzycielami, powódka nie była również upoważniona do wypełnienia weksla. Pozwany dodał, że wymienieni przez powódkę wierzyciele spółki dochodzą roszczeń bezpośrednio od pozwanego, co świadczy o tym, że powódka nie zaspokoiła przynajmniej części należności wobec osób powołanych w pozwie. Nadmienił także, że po zakończeniu działalności spółki przeprowadzony audyt prawidłowości rozliczeń w spółce wykazał m.in. niezgodność między wpłatami dokonanyymi przez pozwanego a zestawieniem sporządzonym przez powódkę, brak wpłat na remont, dostęp do kasy osób nieuprawnionych, a także prowadzenie księgowości przez osobę bez stosownych uprawnień (k. 71-77).

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 13 lutego 2014 r. pozwany został zwolniony od kosztów sądowych (k. 170).

W odpowiedzi na zarzuty od nakazu zapłaty z dnia 8 lipca 2014 r., powódka podtrzymała swoje twierdzenia i wnioski wskazane w pozwie. Oświadczyła, że nieprawdziwe są twierdzenia pozwanego o niezłożeniu przez niego podpisu na oświadczeniu z dnia 20 lipca 2008 r. Podała, że zawarte w pozwie wyliczenie zadłużenia spółki zostało przedstawione w sposób rzetelny i prawidłowy. Bezasadne są w ocenie powódki twierdzenia pozwanego o dokonanych wpłatach na konto spółki cywilnej, albowiem nie dokonywał on wpłat na konto całego obrotu i przywłaszczał sobie w ten sposób majątek spółki (k. 202-204).

Pismem z dnia 12 lutego 2016 r. powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego kwoty 669.832,78 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 12 lutego 2016 r. , na którą kwotę składa się należność główna kwocie 472.059, 33 zł wraz ze skapitalizowanymi odsetkami ustawowymi od dnia 13 czerwca 2012 r. do dnia 12 lutego 2016 r. w kwocie 197.773,45 zł, w pozostałym zakresie cofając powództwo i zrzekając się roszczenia (k. 598).

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 13 lipca 2016 r. cofnięto częściowo pozwanemu zwolnienie od kosztów sądowych i zwolniono pozwanego od kosztów sądowych w zakresie opłaty od zarzutów ponad kwotę 10.000 zł w pozostałym zakresie oddalając wniosek powódki (k. 756).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strony przed podjęciem ze sobą współpracy na podstawie umowy cywilnej współpracowały ze sobą w latach 2000-2001.

W dniu 20 lipca 2008 r. powódka M. B. i pozwany R. M. zawarli umowę spółki cywilnej (...) s.c. z siedzibą w P. na czas nieokreślony, której celem było prowadzenie działalności gospodarczej: handlowo-usługowej (§ 2 i § 3 umowy). Obie strony umowy osobiście złożyły podpisy pod treścią zawartą w niej.

W § 4 strony przewidziały, że ich udziały jako wspólników spółki wynoszą po 50 %, a kapitał założycielski wynosi zero.

W § 5 pkt 1 uregulowano wspólne łączne prowadzenie spraw spółki przez wspólników.

W § 5 pkt 2 wskazano, że każdy wspólnik jest uprawniony i zobowiązany do samodzielnego prowadzenia spraw spółki nie przekraczających zakresu zwykłych czynności spółki.

W § 8 ustalono, że za zobowiązania spółki wobec osób trzecich wspólnicy odpowiadają całym majątkiem spółki, a jeżeli ten okaże się niewystarczający, każdy ze wspólników odpowiadać będzie ponadto osobiście proporcjonalnie do wniesionych udziałów.

W § 9 przewidziano, iż w zyskach i stratach spółki wspólnicy uczestniczą proporcjonalnie do posiadanych udziałów.

W § 11 strony podały, że każda z nich może wystąpić ze spółki poprzez wypowiedzenie swojego udziału na 3 miesiące przed końcem roku kalendarzowego.

W § 12 pkt 1 postanowiono, że rozwiązanie spółki może nastąpić wskutek wypowiedzenia jednego ze wspólników.

Okoliczności bezsporne, a nadto dowód: umowa spółki cywilnej z dnia 20 lipca 2008 r. k.12-14), zeznania powódki (k.757), częściowo zeznania pozwanego (k. 758).

W oświadczeniu z dnia 20 lipca 2008 r. wskazano, że pozwany wyraża zgodę na zapłatę na rzecz powódki 50% ewentualnego zadłużenia spółki cywilnej po jej rozwiązaniu, w celu spłaty zadłużenia obciążającego wspólników spółki. Spłata dokonana w warunkach określonych w tym oświadczeniu miała zostać przeznaczona na spłatę części długów obciążających spółkę (...) s.c. W oświadczeniu podano, że w celu zabezpieczenia wspólniczki pozwany składa weksel in blanco wpisany na zlecenie powódki jednocześnie upoważniając ją do uzupełnienia weksla w przypadku gdyby po rozwiązaniu/wypowiedzeniu umowy spółki cywilnej (...) s.c. wystąpiło zadłużenie spółki lub pozwanego względem spółki. W oświadczeniu wskazano także, że powódka mogła w takim wypadku wypełnić weksel w ten sposób, że mogła uzupełnić go o datę płatności, miejsce płatności i sumę wekslową równą połowie zadłużenia spółki (...) s.c. oraz ewentualnie o zadłużenie pozwanego względem spółki (...) s.c.

Dowód: oświadczenie z dnia 20 lipca 2008 r. (k. 15), zeznania powódki (k.757).

Pismem z dnia 30 września 2011 r. powódka skierowała do pozwanego oświadczenie o wypowiedzeniu spółki cywilnej (...) s.c. z dnia 20 lipca 2008 r. na podstawie § 11 umowy spółki.

W dniu 31 grudnia 2011 r. umowa spółki cywilnej została rozwiązana.

Okoliczności bezsporne, a nadto dowód: pismo z dnia 30 września 2011 r. (k. 16, k.105).

Protokołem z dnia 13 grudnia 2011 r. pozwany odmówił podpisania odbioru dokumentów dotyczących porozumienia o rozwiązaniu spółki cywilnej wraz z załącznikami.

Dowód: protokół z dnia 13 grudnia 2011 r. wraz z załącznikami (k. 86-91).

Pismem z dnia 16 marca 2012 r. pozwany w odpowiedzi na wezwanie powódki do zapłaty z dnia 22 lutego 2012 r. zakwestionował wskazane przez powódkę jego zadłużenie wobec spółki (...) s.c. oraz wniósł o możliwość zapoznania się z dokumentacją spółki.

Okoliczności bezsporne, a nadto dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 22 lutego 2011 r. (k. 108), odpowiedź pozwanego na wezwanie do zapłaty z dnia 16 marca 2012 r. (k. 106-107)

W oświadczeniu z dnia 12 lipca 2012 r. K. A. oświadczyła, iż dnia 24 kwietnia oraz 12 lipca 2012 r. odbyła wizytację w siedzibie P. (...)w P. w celu zbadania ksiąg spółki (...) s.c. za okres 2008, 2009, 2010 i 2011 r., a wszystkie dokumenty o które prosiła zostały jej wydane i zapoznała się z ich treścią.

Dowód: oświadczenie z dnia 12 lipca 2012 r. (k. 205).

W 2012 r. pomimo licznych rozmów oraz audytu przeprowadzonego przez księgową K. A. wynajęta przez pozwanego ostatecznie nie doszło do zawarcia ugody dotyczącej spłaty zadłużenia przez pozwanego.

Z wniosku powódki przed Sądem Rejonowym P. (...)w P. toczyło się postępowanie o zawiązanie do próby ugodowej o sygn. akt I Co 72/12, w którym pomiędzy stronami nie doszło do zawarcia ugody.

Z uwagi na to, że pozwany nie wyrażał zgody na spłatę zadłużenia w przypadającej na niego kwocie w stosunku do spółki (...) s.c., powódka wypełniła załączony do oświadczenia z dnia 20 lipca 2008 r. weksel własny na zlecenie na kwotę 683.323,43 zł.

Pismem z dnia 24 stycznia 2013 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty na jej rzecz kwoty 683.323,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 13 czerwca 2012 r.

Dowód: weksel datowany na dzień 20 lipca 2008 r. (k. 11), pismo powódki z dnia 24 stycznia 2013 r. (k. 45), zeznania powódki (k. 757).

Spółka (...) s.c. z siedzibą w P. po wypowiedzeniu umowy spółki posiadała zadłużenie w łącznej kwocie 1.046.320,91 zł na rzecz wierzycieli: (...) SA, (...) SA, Banku (...), (...) SA, (...) sp. z o.o. Z. S., U. S., (...) Szkoły (...), Cukierni (...), (...), A.B Usługi (...), (...) SA, (...) Sp. z o.o., V., Kancelarii Radcy Prawnego A., (...) SA. i pracowników zatrudnionych przez spółkę.

Powódka z własnych środków pieniężnych uregulowała część zobowiązań spółki (...) s.c. w łącznej kwocie 944.118,65 zł na rzecz: US z tytułu zapłaconych podatków wraz z kosztami egzekucyjnymi, ZUS, (...) Sp. z o.o. (...) SA, (...) Szkoły (...), (...) SA, (...) SA, i pracowników zatrudnionych przez spółkę. W związku z powyższym pozwany na mocy umowy spółki cywilnej wraz z oświadczeniem z dnia 20 lipca 2008 r. powinien zwrócić powódce połowę kwoty 944.118,65 zł tj. 472.059,33 zł.

Dowód: opinia z dnia 1 czerwca 2015 r. sporządzona przez biegłego sądowego z dziedziny księgowości i rachunkowości R. S. (k. 565-588), wyjaśnienia biegłego sądowego R. S. złożone podczas rozprawy w dniu 13 kwietnia 2016 r. wraz z dokumentem dotyczącym transkrypcji rozprawy (k. 611, k. 725-729), dokumenty dotyczące zadłużenia pozwanego

wobec spółki (...) s.c. i zadłużenia spółki (...) s.c. wraz z załącznikami, faktury VAT, transakcje na rachunkach bankowych i wyciągi z rachunków bankowych (k. 17-44, k. 92- 104, k.109-145, k. 206-422, k. 422-519, k.522-528).

Za wiarygodne i autentyczne Sąd uznał dokumenty zgromadzone w sprawie, albowiem zostały one sporządzone przez uprawnione podmioty, ich treść nie była podważana przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw by kwestionować je z urzędu. Pozwany R. M. zakwestionował jedynie dokumenty w postaci oświadczenia z dnia 20 lipca 2008 r. w którego treści wskazano, iż w związku z zawarciem umowy spółki cywilnej przez strony i określeniem udziału stron w zyskach i stratach spółki pozwany wyraża zgodę na zapłatę na rzecz powódki 50% ewentualnego zadłużenia spółki po jej rozwiązaniu, celem spłaty należności obciążających współników spółki oraz podważał autentyczność załącznika do oświadczenia jakim był weksel. Zaprzeczył, aby złożył podpisy pod oświadczeniem jak również pod wekslem jednocześnie wskazując, że obdarzając powódkę zaufaniem wręczał jej czyste kartki papieru z jego podpisami, a treść zawarta w ww. dokumentach została bez jego wiedzy i zgody następnie naniesiona na nie przez stronę powodową. W związku z powyższym należy przede wszystkim wskazać, że z treści umowy spółki, której autentyczności pozwany nie kwestionował, wynika, iż strony uczestniczą w zyskach i stratach spółki proporcjonalnie do posiadanych udziałów, które wynoszą po 50% (§ 4 i § 9 umowy), zaś z opinii z dnia 1 czerwca 2015 r. sporządzonej przez biegłego sądowego z dziedziny księgowości i rachunkowości R. S., o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia, wynika, że zadłużenie pozwanego wobec powódki wynikające z tytułu zaciągania przez R. M. zobowiązań na rzecz spółki cywilnej, które to następnie powódka spłaciła na rzecz wierzycieli spółki, z własnych środków pieniężnych, wynosi połowę kwoty 944.118,65 zł tj. 472.059,33 zł. W związku z tym Sąd postanowieniem na rozprawie w dniu 13 lipca 2016 r. w pkt 2. oddalił wniosek strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny grafologii, albowiem kwestionowane przez pozwanego dokumenty nie miały istotnego dla rozstrzygnięcia znaczenia.

Za wiarygodne i przydatne dla sprawy Sąd uznał w zasadniczej części powódki co do okoliczności związanych z zasadnością roszczenia dotyczącego zadłużenia pozwanego w stosunku do strony powodowej. Były one spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniały. Zeznaniami powódki co do spłaty przez nią zadłużenia spółki (...) s.c. powstałego wskutek zaciągania zobowiązań w imieniu spółki przez pozwanego, ze środków pieniężnych pochodzących z majątku własnego powódki, Sąd dał wiarę albowiem wskazuje na nie przede wszystkim opinia z dnia 1 czerwca 2015 r. biegłego sądowego z dziedziny księgowości i rachunkowości R. S. poparta dodatkowo wyjaśnieniami biegłego złożonymi podczas rozprawy w dniu 13 kwietnia 2016 r. której pozwany skutecznie nie zakwestionował. Z opinii tej wynika, że pozwany powinien zwrócić powódce połowę kwoty wynikającą z zadłużenia spółki cywilnej wobec jej wierzycieli w wysokości 944.118,65 zł tj. kwotę 472.059,33 zł. Sąd pozytywnie ocenił przydatność ww. opinii sądowej. Opinia ta została opracowana przez osobę obcą w stosunku do stron, a zatem niezainteresowaną tym, aby w sprawie zapadło korzystne rozstrzygnięcie dla którejkolwiek z nich. Osoba ta jawiła się jako obiektywna i bezstronna, posiadająca wieloletnie doświadczenie na polu praktyki i teorii. Z lektury tej opinii wynika, że biegły analizując sytuację dotyczącą zadłużenia pozwanego w sposób zrozumiały i rzetelny przedstawił jakie kwoty składały się na to zadłużenie, szczegółowo wskazując wierzycieli na rzecz których w ramach zobowiązań spółki cywilnej (...) s.c. powódka z własnych środków pieniężnych (majątku odrębnego) uregulowała należności. Nadto należy zwrócić uwagę, że opinia ta posiada wymagane przez przepis art. 285 § 1 k.p.c. uzasadnienie. Cechuje się logiką, spójnością i konsekwencją wniosków, nie zawiera ponadto twierdzeń wzajemnie sprzecznych, które uniemożliwiałyby poczynienie ustaleń co do zadłużenia pozwanego wobec powódki. Strona pozwana, która kwestionowała opinię nie zgłosiła zarzutów, które skutecznie podważyłyby prawidłowość i rzetelność opracowanej w sprawie opinii, a wszystkie podniesione przez pozwanego wątpliwości biegły rzeczowo i rzetelnie wyjaśnił na rozprawie.

Sąd uznał za niewiarygodne w części twierdzenia pozwanego co do okoliczności związanych z kwestionowaniem przez niego zasadności roszczenia powódki, albowiem z ww. opinii biegłego sądowego wynika, iż pozwany był zobowiązany jako współnik spółki cywilnej (...) s.c. wobec powódki z tytułu zaciągania przez niego zobowiązań na rzecz tej spółki, które to następnie zostały przez powódkę spłacone na rzecz wierzycieli spółki z jej majątku odrębnego.

Sąd na rozprawie w dniu 13 lipca 2016 r. w pkt 1. oddalił wniosek strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy Ds (...)Prokuratury Rejonowej P. w P. i pozostałe wnioski strony pozwanej złożone na rozprawie w dniu 13 lipca 2016 r., albowiem przede wszystkim nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Należy

nadmienić, że z pisma z dnia 2 czerwca 2016 r. Prokuratury Rejonowej P. w P. wynika, że akta sprawy Ds (...) dotyczą przewłaszczenia pieniędzy w kwocie 683.323,43 zł na szkodę M. B.. Ponadto, zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c., Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Wymieniony wyżej przepis ma na celu koncentrację materiału dowodowego. Oznacza to, że spóźnione twierdzenia i wnioski dowodowe nie mogą być przez sąd brane pod uwagę, tj. muszą być traktowane jakby ich w ogóle nie było. W niniejszej sprawie dalsze twierdzenia i dowody na ich poparcie powinny być powołane w terminie dwutygodniowym od dnia, w którym powołanie ich stało się możliwe lub wynikała potrzeba ich powołania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Roszczenie powódki Sąd uznał za zasadne w części.

W sprawie okolicznością bezsporną było zawarcie w dniu 20 lipca 2008 r. przez powódkę M. B. i R. M. umowy spółki cywilnej (...) s.c. z siedzibą w P.

Pozwany jednak kwestionował autentyczność oświadczenia z dnia 20 lipca 2008 r. oraz załącznika do oświadczenia jakim był weksel zaprzeczając, aby złożył pod tymi dokumentami podpisy. Jednak tak jak już była o ty mowa we wcześniejszej części uzasadnienia, zdaniem Sądu kwestionowane przez pozwanego dokumenty nie miały istotnego znaczenia dla podjęcia rozstrzygnięcia w sprawie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że postępowanie sądowe, w którym Sąd orzeka w oparciu o weksel, niezależnie od trybu postępowania (tryb nakazowy, zwykły), charakteryzuje się pewnymi szczególnymi cechami, bezpośrednio wynikającymi ze specyficznych właściwości zobowiązania wekslowego. Specyfika postępowania nakazowego, w którym Sąd orzeka w oparciu o weksel jest taka, że w pierwszej fazie po wniesieniu pozwu Sąd bada załączony weksel pod względem formalnym i jeżeli badanie to wypadnie pozytywnie tj. nie ujawni się żadna wada prawna weksla, Sąd wydaje nakaz zapłaty. W fazie tej dominuje abstrakcyjność i surowość zobowiązania wekslowego. Przedstawiony do realizacji weksel powinien więc zawierać wszystkie cechy ważności. Weksel nie może nasuwać wątpliwości co do swej prawdziwości i treści. Przedmiotem procesu wekslowego mogą być tylko roszczenia wynikające bezpośrednio z weksla.

Druga faza tego postępowania dotyczy sytuacji, gdy pozwany wniesie zarzuty od nakazu zapłaty. Występuje tu rygoryzm prawa wekslowego zarówno pod względem formalnym jak i materialnym. Rygoryzm materialny przejawia się przede wszystkim w ograniczeniu zarzutów przysługujących dłużnikowi wekslowemu. Dłużnik może podnieść tylko te zarzuty, które przysługują mu na podstawie przepisów prawa wekslowego (art.17 prawa wekslowego), inne zarzuty są niedopuszczalne.

Przejawem rygoryzmu formalnego jest natomiast przepis art. 493 k.p.c. W piśmie zawierającym zarzuty, pozwany powinien przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór, a także pozostałe zarzuty przeciwko żądaniu pozwu, jak też wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na ich potwierdzenie. Stosownie do treści przepisów art. 495 § 3 k.p.c. okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe nie zgłoszone w piśmie zawierającym zarzuty od nakazu zapłaty mogą być rozpoznawane jedynie wtedy, gdy strona wykaże, że nie mogła z nich skorzystać wcześniej lub gdy potrzeba ich powołania wynikała później.

Samo wypełnienie weksla mimo, że funkcjonalnie stanowi jednolitą czynność, to pod względem prawnym jest już o wiele bardziej skomplikowane. Wypełnienie weksla musi bowiem czynić zadość wymogom formalnym prawa wekslowego oraz merytorycznie musi odzwierciedlać należność wynikającą ze stosunku podstawowego. Dla rozstrzygnięcia sprawy niezbędne było, więc zbadanie, czy weksel własny czyni zadość wszystkim wymogom prawa wekslowego i czy może on być podstawą dochodzenia roszczeń.

Elementy, które powinien zawierać weksel własny wymienione są w art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz. U. nr 37 poz. 282). Zgodnie z tym przepisem weksel własny musi przede wszystkim zawierać: 1) nazwę

„weksel”; 2) bezwarunkowe przyrzeczenie zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej; 3) oznaczenie terminu płatności; 4) oznaczenie miejsca płatności; 5) nazwisko osoby na której rzecz nabyć dokonana zapłata; 6) oznaczenie daty miejsca wystawienia weksla; 7) podpis wystawcy weksla. Wystawca weksla własnego zobowiązuje się do sam do zapłaty, a więc występuje w charakterze dłużnika głównego, dlatego też jego odpowiedzialność jest taka sama, jak akceptanta weksla trasowanego (art. 104 prawa wekslowego). Posłużenie się formą weksla własnego ma zastosowanie zwłaszcza przy wekslach finansowych, które są wystawiane przez dłużnika w związku z umową pożyczki, leasingu lub udzielonym mu przez wierzyciela kredytem bankowym. Ta forma weksli pełni najczęściej w obrocie funkcję gwarancyjną lub kaucyjną. Zobowiązanie z weksla własnego podlega z pewnymi odmiennościami, takim samym regułom jak z weksla trasowanego i z mocy art. 103 prawa wekslowego stosuje się do weksla własnego przepisy o wekslu trasowanym.

Co do zasady zobowiązanie wekslowe jest zobowiązaniem abstrakcyjnym, co oznacza, że nieprawidłowość, nieważność bądź brak przyczyny prawnej tzw. causa nie ma wpływu na ważność zobowiązania wekslowego. Nie ma również wpływu okoliczność, że nie został osiągnięty cel, dla którego wystawiono weksel. Taka regulacja uzasadnia tezę, że zobowiązanie wekslowe jest oderwane od swej podstawy prawnej, stanowiącej gospodarczą przyczynę wystawienia weksla. Abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu w przypadku, gdy zapłaty z weksla in blanco dochodzi pierwszy wierzyciel, wówczas dłużnik może przedstawić również zarzuty subiektywne wynikające ze stosunku podstawowego łączącego go z wierzycielem.

W niniejszej sprawie Sąd pominął okoliczności dotyczące kwestionowania przez pozwanego autentyczności dokumentów w postaci oświadczenia z dnia 20 lipca 2008 r. i dołączonego do niego weksla, z uwagi na to, że zasadnicze znaczenie dla sprawy miały niekwestionowana przez pozwanego, zawarta między strony umowa spółki cywilnej (...) s.c. z dnia 20 lipca 2008 r. Z umowy tej wynika, iż udziały wspólników spółki wynoszą po 50 % (...), wspólnikom spółki powierzono wspólne łączne prowadzenie spraw spółki przy założeniu, że każdy wspólnik jest uprawniony i zobowiązany do samodzielnego prowadzenia spraw spółki nie przekraczających zakresu zwykłych czynności spółki. Za zobowiązania spółki wobec osób trzecich wspólnicy odpowiadają całym majątkiem spółki, a jeżeli ten okaże się niewystarczający, każdy ze wspólników będzie odpowiadać także osobiście proporcjonalnie do wniesionych udziałów, zaś w zyskach i stratach spółki wspólnicy będą uczestniczyć proporcjonalnie do posiadanych udziałów (§ 4, § 5 pkt 1 i 2, § 8, § 9 umowy). W § 11 i § 12 pkt 1 umowy postanowiono także, iż każdy ze wspólników może wystąpić ze spółki poprzez wypowiedzeniem swojego udziału na 3 miesiące przed końcem roku kalendarzowego, a rozwiązanie spółki może nastąpić wskutek wypowiedzenia jednego ze wspólników. Dla sprawy istotne były także okoliczności związane ze złożeniem przez powódkę pozwanemu oświadczenia o wypowiedzeniu spółki cywilnej (...) s.c. z dnia 30 września 2011 r. oraz opinia z dnia 1 czerwca 2015 r. sporządzona przez biegłego sądowego z dziedziny z dziedziny księgowości i rachunkowości R. S. poparta dodatkowo wyjaśnieniami biegłego złożonymi podczas rozprawy w dniu 13 kwietnia 2016 r. Z oświadczenia tego bowiem wynika, iż spółka cywilna została rozwiązana w dniu 31 grudnia 2011 r., zaś z opinii, że pozwany powinien zwrócić powódce połowę kwotę wynikającą z zadłużenia spółki cywilnej wobec jej wierzycieli w wysokości 472.059,33 zł, którą to kwotę zadłużenia spółki (...) s.c. powódka uregulowała z majątku własnego.

Zatem, Sąd mając na względzie zapisy znajdujące się w umowie spółki cywilnej oraz jej rozwiązanie, a także wnioski zawarte w opinii biegłego sądowego wskazujące na zadłużenie pozwanego, na podstawie art. 496 k.p.c. w pkt 1 uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 23 kwietnia 2013 r. Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt I Nc 162/13 w stosunku do kwoty 211.264,10 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty oddalając w tym zakresie powództwo (pkt. 1. wyroku). W pozostałym zakresie nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 23 kwietnia 2013 r. Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt I Nc 162/13 utrzymał w mocy i zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 472.059,33 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty. O odsetkach ustawowych Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. mając na uwadze, wskazany przez powódkę termin wykupu weksla przypadający na dzień 12 czerwca 2012 r.

Co do kwoty 13.490,65 zł, Sąd na podstawie art. 203§ 1 k.p.c. w zw. z art. 355§ 2 k.p.c. umorzył postępowanie w sprawie.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z art. 100 k.p.c. Roszczenie zgłoszone przez powódkę, opiewające na łączną sumę 683.323,43 zł, zostało uwzględnione do kwoty 472.059,33 zł, a więc należało uznać, że powódka wygrała sprawę

w 69% a pozwany w 31%. Powódka poniosła koszty w wysokości 17.259 zł (opłata od pozwu i koszty zastępstwa procesowego z opłata skarbową oraz zaliczka na biegłego), a pozwany w wysokości 7.217 zł. W tych okolicznościach pozwany powinien zwrócić powódce kwotę 11.908,71 zł (pkt. 4. wyroku).

W pkt 5 wyroku Sąd nakazał ściągnąć na rzecz skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu od powódki kwotę 3.598,88 zł, a od pozwanego 11.349,70 zł tytułem nie uiszczonych przez strony części zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego.

SSO Sławomira Hańczewska